

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Από τη βραβευμένη με Booker

Έλενορ Κάττον

Οι κηπουροί
του Μπέρναμ
Γουντ

Μετάφραση Κατερίνα Σχινά

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΕΛΕΝΟΡ ΚΑΤΤΟΝ

Οι κηπουροί του Μπέριναμ Γουντ

μυθιστόρημα

Μετάφραση

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΧΙΝΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 629

Έλενορ Κάττον, *Οι κηπουροί του Μπέρναμ Γουντ*

Eleanor Catton, *Birnam Wood*

Μετάφραση: Κατερίνα Σχινά

Υπεύθυνη έκδοσης: Σταύρη Ιωαννίδου

Επιμέλεια-διόρθωση: Γιώργος Ανδρικόπουλος

Σελιδοποίηση: Κωνσταντίνος Καπένης

Η εικόνα του εξωφύλλου παραχωρήθηκε από τον αρχικό δικαιούχο στην Σ. Πατάκη ΑΕΕΔΕ 2025

Copyright© Eleanor Catton, 2023

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2022

Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από τις εκδόσεις

Granta Books, Μεγάλη Βρετανία, 2023

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Φεβρουάριος 2025

KET E554 ΚΕΠ 6/25 ISBN 978-960-16-7628-9

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ.

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600, ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΥΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 57009 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, 2310.75.51.75, ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

ΤΡΙΤΗ ΟΠΤΑΣΙΑ

Να 'σαι λιοντάρι, αγέρωχος και μη σε μέλλει
ποιος βράζει, ποιος λυσσάει, ποιος να σε ρίξει θέλει.
Όσο του Μπέρναμ το μεγάλο δάσος δεν κινάει
για να 'ρθεί ψηλά στο Ντάνσινεν,
Μακμπέθ δεν πέφτει.

ΜΑΚΜΠΕΘ

Αυτό ποτέ δεν γίνεται,
στρατολογιέται το δάσος; Απ' τη γη με διαταγή
ξηλώνονται τα ριζωμένα δέντρα;

ΟΥΪΛΛΙΑΜ ΣΑΙΞΠΗΡ, *Μακμπέθ*, IV.1,
(μτφρ. Βασίλης Ρώτας, εκδ. Επικαιρότητα, 1997)

ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΚΟΡΟΓΟΥΑΪ ήταν κλειστό από τα τέλη του καλοκαιριού, όταν διαδοχικοί επιφανειακοί σεισμοί προκάλεσαν κατολίσθηση που έθαψε ένα τμήμα του αυτοκινητόδρομου. Πέντε άνθρωποι σκοτώθηκαν και μια περαστική νταλίκα εκτοξεύθηκε πάνω από τη χαράδρα: στην τρελή της πορεία, παρέσυρε μια εναέρια γραμμή ηλεκτροδότησης, έσκαψε ένα τεράστιο αυλάκι στην πλαγιά του βουνού και τελικά εξερράγη σε μια οδογέφυρα από κάτω. Πέρασαν εβδομάδες προτού γίνει δυνατή η περισυλλογή των νεκρών και εκτιμηθεί με ακρίβεια η έκταση της ζημιάς: στο μεταξύ, η θερμοκρασία είχε αρχίσει να πέφτει και οι μέρες μίκραιναν γοργά. Τίποτα δεν μπορούσε να γίνει πριν από την άνοιξη. Ο δρόμος αποκλείστηκε και από τις δυο πλευρές του βουνού και έγινε εκτροπή της κυκλοφορίας – προς τα δυτικά, γύρω από τις μακρινές όχθες της λίμνης Κορογουάι, και προς τα ανατολικά, μέσα από ένα μωσαϊκό αγροτικών εκτάσεων και πολυπλόκαμων ποταμών που κατέβαιναν από τις πεδιάδες προς τη θάλασσα.

Η πόλη Θόρνταϊκ, χτισμένη ακριβώς στα βόρεια του περάσματος, στους πρόποδες της οροσειράς Κορογουάι, από τη μια πλευρά συνόρευε με τη λίμνη και από την άλλη με το Εθνικό Πάρκο Κορογουάι. Αναπόφευκτα, το κλείσιμο του περάσματος δημιούργησε ασφυκτικό αδιέξοδο: αποκομμένη από τον νότο, η πόλη ήταν τώρα αποκλεισμένη απ' όλες τις κατευθύνσεις, εκτός από μία. Όπως και σε πολλές μικρές κωμοπόλεις της Νέας Ζηλανδίας, η τοπική οικονομία εξαρ-

τιόταν, στον μεγαλύτερο βαθμό, από τις εμπορικές συναλλαγές με τους διερχόμενους φορτηγατζήδες και τους τουρίστες· έτσι, όταν επιτέλους οι ομάδες διάσωσης και τα τηλεοπτικά συνεργεία τα μάζεψαν και αποχώρησαν, πολλοί κάτοικοι του Θόρνταϊκ, παρότι απρόθυμα, έφυγαν μαζί τους. Τα καφενεία και τα μαγαζιά αναμνηστικών στον κεντρικό δρόμο άρχισαν να κλείνουν το ένα μετά το άλλο· το βενζινάδικο περιόρισε το ωράριο λειτουργίας του· ένα απολογητικό σημείωμα εμφανίστηκε στην πόρτα του Κέντρου Εξυπηρέτησης Επισκεπτών και η άλλοτε κτηνοτροφική εγκατάσταση στην είσοδο της κοιλάδας, την οποία τα μεσιτικά γραφεία περιέγραφαν ως το κομμάτι της πόλης με «τις πλέον αισιόδοξες αναπτυξιακές προοπτικές», αποσύρθηκε σιωπηρά από την αγορά ακινήτων.

Αυτό το τελευταίο τράβηξε την προσοχή της Μίρα Μπάντινγκ, είκοσι εννέα ετών, γεωπόνου με ειδικότητα στη φυτοκομία και ιδρύτριας μιας κολεκτίβας ακτιβιστών, γνωστής στα μέλη της ως Μπέριναμ Γουντ. Η Μίρα δεν είχε πάει ποτέ στο Θόρνταϊκ και δεν είχε ούτε την πρόθεση ούτε τα μέσα να αγοράσει έστω και το παραμικρό κομμάτι γης εκεί γύρω, αλλά είχε προσέξει τη συγκεκριμένη αγγελία όταν εμφανίστηκε για πρώτη φορά στο διαδίκτυο πριν από πέντε έξι μήνες. Είχε γράψει στον μεσίτη με ψευδώνυμο, εκδηλώνοντας το ενδιαφέρον της για την προτεινόμενη επένδυση, και είχε ζητήσει να μάθει αν είχε πουληθεί κάποιο από τα οικόπεδα στα οποία είχε διαμεριστεί η έκταση.

Το ψευδώνυμο Τζουν Κρόδερ ήταν ένα από τα πολλά που είχε υιοθετήσει μέσα στα χρόνια η Μίρα και το χρησιμοποιούσε κατά περίπτωση. Η κα Κρόδερ ήταν φανταστικό πρόσωπο· ήταν εξήντα οκτώ ετών, συνταξιούχος και εντελώς κουφή, γι' αυτό και προτιμούσε την επικοινωνία μέσω μείλ παρά μέσω τηλεφώνου. Είχε ένα μέτριο κομπόδεμα σε μετοχές και ομόλογα, που επιθυμούσε να το επενδύσει σε ακίνητα. Το όνειρό της ήταν ένα εξοχικό σπιτάκι κάπου στην

επαρχία, το οποίο θα μπορούσε να μοιράζεται με τις κόρες της όσο ζούσε και θα τους το κληροδοτούσε μετά τον θάνατό της. Το σπίτι έπρεπε να είναι καινούριο –μια ζωή επισκευάζε και ανακαινίζε και είχε μπουχτίσει πια– αλλά δε χρειαζόταν να είναι αρχιτεκτονικά εξεζητημένο. Ένα κομψό προκατασκευασμένο σπιτάκι θα της ταίριαζε μια χαρά, ένα συμβατικό σπίτι σ' έναν συνηθισμένο δρόμο, αρκεί οι γείτονες να ήταν σε κάποια απόσταση και να διάλεγε η ίδια τα χρώματα. Όλα αυτά μπορούσε να τα υποσχεθεί το αγρόκτημα στο Θόρνταϊκ· ωστόσο, τέσσερις μήνες μετά την κατολίπωση στο πέρασμα, η κα Κρόδερ έλαβε ένα μείλ από τον μεσίτη που της εξηγούσε ότι λόγω της αλλαγής των συνθηκών ο πελάτης του είχε αποφασίσει να μην πουλήσει. Ήταν πιθανό το ακίνητο να επανερχόταν αργότερα στην αγορά· στο μεταξύ, αναρωτιόταν αν υπήρχε η πιθανότητα να ενδιαφερθεί η κα Κρόδερ για κάποιο άλλο από τα προσφερόμενα ακίνητα στην περιοχή –επισύναπτε τον σχετικό σύνδεσμο– και της ευχόταν καλή τύχη στο ταξίδι της προς αναζήτηση σπιτιού.

Η Μίρα διάβασε δυο φορές το μείλ, έγραψε μια ευγενική αλλά μη δεσμευτική απάντηση, και στη συνέχεια αποσυνδέθηκε από τον ψεύτικο λογαριασμό της και αναζήτησε με το πρόγραμμα περιήγησης έναν χάρτη του Θόρνταϊκ. Το αγρόκτημα, που εκτεινόταν στη νοτιοανατολική γωνία της κοιλάδας, είχε περίπου τραπεζοειδές σχήμα, πολύ στενότερο στο κάτω μέρος του λόφου απ' ό,τι στην κορυφή, όπου και εφαπτόταν με τις εκτάσεις του εθνικού πάρκου. Εκατόν πενήντα τρία εκτάρια, όπως θυμόταν από την περιγραφή στην αγγελία του μεσίτη, με περίμετρο ίσως οκτώ ή δέκα χιλιομέτρων. Δεν απείχε πολύ από το σημείο της κατολίπωσης· έκανε κλικ στη δορυφορική προβολή για να το περιεργαστεί, αλλά η εικόνα δεν είχε ενημερωθεί ακόμη. Ο δρόμος πάνω από το πέρασμα εξακολουθούσε να ανηφορίζει αστραφτερός και λείος, μια διαδρομή με διαδοχικές, απότομες

στροφές, διακοπτόμενη εδώ κι εκεί από μια γκριζα λάμψη όταν ο ήλιος έπεφτε στις οροφές των φορτηγών και των αυτοκινήτων. Η Μίρα σκέφτηκε ότι η εικόνα πιθανόν να είχε τραβηχτεί λίγες μόνο στιγμές πριν από τους σεισμούς: οι οδηγοί των αυτοκινήτων που εικονίζονταν εδώ μπορεί να ήταν πλέον νεκροί. Το ψιθύρισε δοκιμαστικά στον εαυτό της, σαν να έφαχνε να βρει σφυγμό· ήταν μια προσωπική συνήθεια, διαμορφωμένη ήδη από την εφηβεία της, να ταλανίζει τον εαυτό της με νοσηρές εικασίες. Σήμερα, ωστόσο, αυτή η φαντασίωση την είχε αφήσει ασυγκίνητη, οπότε ως τιμωρία υποχρέωσε τον εαυτό της να φανταστεί ότι συνθλίβεται και πνίγεται η ίδια, κρατώντας τούτη τη σκέψη στον νου της κάμποσα δευτερόλεπτα πριν πάρει ανάσα και ξαναγυρίσει στον χάρτη.

Ένας ανεμοφράχτης από τοξωτές λεύκες έριχνε μια οδοντωτή σκιά στο ιδιωτικό δρομάκι κι έφτανε ως το σπίτι που ήταν χτισμένο στο βάθος, πολύ πίσω από τον δρόμο – αρκετά ψηλά, σκέφτηκε, ώστε να ξεπερνάει το ύψος των δέντρων που περιστοιχίζαν τις όχθες της λίμνης, κι έτσι να έχει εξαιρετική θέα στο νερό. Πάνω από το σπίτι εκτεινόταν κάτι σαν φυσική αναβαθμίδα, σχηματισμένη από το ασβεστολιθικό πέτρωμα που χώριζε τα δασωμένα σημεία όπου βρίσκονταν τα μαντριά από το απέραντο βοσκοτόπι που γειτνιάζε με τον δρόμο. Η Μίρα μεγέθυνε την εικόνα και σάρωσε ένα προς ένα τα μαντριά. Όλα ήταν άδεια. Ένα αυλακωμένο μονοπάτι φανέρωνε τη συνηθισμένη διαδρομή του ιδιοκτήτη γύρω από το κτήμα, και από τις γερτές σκιές στο χώμα κατάλαβε ότι αρκετά πορτάκια του στάβλου ήταν ανοιχτά. Ο μεσίτης δεν είχε αποκαλύψει το όνομα του πελάτη του, όταν όμως πληκτρολόγησε τη διεύθυνση σε μια ξεχωριστή καρτέλα, εμφανίστηκε αμέσως ένα άρθρο εφημερίδας.

Ο κος Όουεν Ντάρβις, κάτοικος της Οδού Κορογουάι Πας αρ.1606, Θόρνταϊκ, Νότιο Καντέρμπουρι, είχε γίνει πρόσφατα πρωτοσέλιδο. Είχε συμπεριληφθεί στον κατάλογο εκεί-

νων στους οποίους θα απονεμόταν τίτλος ευγενείας από τη Βασίλισσα επ' αφορμή των γενεθλίων της και σύντομα θα γινόταν Ιππότης του Τάγματος Αξίας της Νέας Ζηλανδίας, για τις υπηρεσίες του προς το περιβάλλον.

Εντυπωσιασμένη, η Μίρα ξέχασε προς στιγμήν τον χάρτη και συνέχισε να διαβάζει.

Οι τίτλοι ευγενείας είχαν καταργηθεί στη Νέα Ζηλανδία το 2000, αλλά καθιερώθηκαν ξανά μόλις εννέα χρόνια αργότερα από έναν ματωμένο πολιτικό που επιθυμούσε διακαώς έναν τίτλο για τον εαυτό του. Όλους τούς έφερνε σε δύσκολη θέση, όπως και να το έβλεπε κανείς: οι μοναρχικοί δεν μπορούσαν να πανηγυρίσουν, αφού αυτή η νεκρανάσταση απλώς αποδείκνυε ότι το Στέμμα ενέδιδε σε πολιτικές πιέσεις, και οι δημοκρατικοί δεν μπορούσαν να διαμαρτυρηθούν, διότι αυτό θα σήμαινε σιωπηρή αποδοχή του ότι υπήρχε κάτι ιερό σ' έναν μοναρχικό κώδικα ιπποσύνης, που θα έπρεπε να βρίσκεται πέρα από την εμβέλεια ενός κοινού πολιτικού. Και οι δύο πλευρές δυσφορούσαν, και οι δύο αντιμετώπιζαν τους καταλόγους με τις ανά διετία διακρίσεις με τον ίδιο πικρόχολο κυνισμό, καταλήγοντας από κοινού στο συμπέρασμα ότι όλοι οι τιτλούχοι διανοούμενοι ήταν ξεπουλημένοι και όλοι οι τιτλούχοι επιχειρηματίες δωροδόχοι. Ο Όουεν Ντάρβις ήταν, κατά τα φαινόμενα, σπάνια εξαίρεση. Η είδηση της αναγόρευσής του είχε φτάσει τόσο σύντομα μετά την κατολίσθηση, ώστε η γενική εντύπωση ήταν πως ο τίτλος τού είχε απονεμηθεί σε ένδειξη συμπαράστασης σ' ολόκληρη την περιοχή του Κορογουάι – κι αυτή ήταν μια τιμή για την οποία δεν ήταν δυνατό να εκφράσουν επιφυλάξεις ούτε οι μοναρχικοί ούτε οι δημοκρατικοί. Άλλωστε ο Ντάρβις είχε προσφέρει το σπίτι του προκειμένου να χρησιμοποιηθεί από την Υπηρεσία Έρευνας και Διάσωσης ως βάση των επιχειρήσεων τις ημέρες μετά την καταστροφή. «Βγάζω το καπέλο σε όλα αυτά τα παλικάρια» είχε πει χαρακτηριστικά. «Είναι ήρωες, πραγματικοί ήρωες».

Η Μίρα συνέχισε να διαβάζει.

Έμαθε ότι ο Ντάρβις είχε ξεκινήσει την επαγγελματική του ζωή πριν από σαράντα χρόνια, σε ηλικία δεκαεπτά ετών, εξολοθρεύοντας τα κουνέλια από τα χωράφια των γειτόνων του έναντι ενός δολαρίου το κεφάλι. Ήταν πολύ καλός στο σημάδι, και τα δυο πολυτιμότερα αποκτήματά του, δώρα του πατέρα του και τα δυο, ήταν ένα αεροβόλο τουφέκι .22 ιντσών και ένα ειδικό μαχαίρι εκδοράς με σταθερή λεπίδα και λαβή από πυξάρι, το οποίο διατηρούσε, μαζί με το τουφέκι, σε μια ειδική προθήκη στο μπροστινό δωμάτιο του σπιτιού του. Εκείνο τον καιρό έγδερνε ο ίδιος τα κουφάρια και πουλούσε το κρέας ως τροφή για κατοικίδια στα κυνοκομεία και στους ιδιοκτήτες σκύλων εκεί γύρω. Πιο δύσκολο ήταν να ξεφορτωθεί τα δέρματα. Τελικά είχε βρει ένα εργοστάσιο αποτριβής που ήταν πρόθυμο να τα παραλαμβάνει μαζικά και να τα υποβάλλει σε επεξεργασία για πίλημα· αλλά καθώς το εργοστάσιο επέμενε να εκδίδει τιμολόγια, ο Ντάρβις, που είχε πια κλείσει τα δεκαεννιά, αποφάσισε να ιδρύσει εταιρεία. Προσέλαβε λογιστή, μίσθωσε μια τηλεφωνική υπηρεσία και αγόρασε ένα δοχείο με κίτρινη μπογιά από το χρωματοπωλείο. Στις πόρτες του φορτηγού του έγραψε την επωνυμία του: *Καταπολέμηση Παρασίτων Ντάρβις*.

Καθώς ήταν γιος εκδοροσφαγέα, ο Ντάρβις γνώριζε από πρώτο χέρι ότι κάθε χρόνο πολλά υγιή ζώα οδηγούνταν πρόωρα στον θάνατο εξαιτίας κάποιου σπασμένου αστραγάλου ή ποδιού. Τα κουνέλια κατέστρεφαν τα καλά βοσκοτόπια· ήταν παρείσακτο είδος, όπως και τα πόσουμ, οι αρουραίοι και τα κουνάβια που λυμαίνονταν τους βλαστούς των φυτών και τα αυγά των ενδημικών πουλιών της περιοχής. Η εξόντωση αυτών των παρασίτων ήταν ένας από τους ελάχιστους κοινούς τόπους στους οποίους συνέκλιναν οι απόψεις οικολόγων και επαγγελματιών αγροτών στη Νέα Ζηλανδία, και ο Ντάρβις, καθώς επέκτεινε τις επιχειρήσεις του, ακολουθούσε μια μέση πορεία, προσελκύοντας πελάτες τόσο από τα

αριστερά όσο και από τα δεξιά. Η Μίρα διάβασε ότι, στα χρόνια που ήταν ενεργή, η Καταπολέμηση Παρασίτων Ντάρβις είχε συνάψει συμβόλαια με όλες τις μεγάλες γεωργικές βιομηχανίες της Νέας Ζηλανδίας, όπως και με όλες τις iwi¹, τα rūnanga², τα δημοτικά συμβούλια και τα υπουργεία – ωστόσο ο Ντάρβις ήλπιζε ότι το κορυφαίο επίτευγμά του θα ήταν η πρόσφατη συνεργασία του με την αμερικανική τεχνολογική εταιρεία Autonomo, η οποία συμπεριλαμβανόταν στον δείκτη S&P 500³. Η Autonomo, απ' ό,τι μπορούσε να καταλάβει η Μίρα, κατασκεύαζε ντρώουν, και με τη συνδρομή της η Καταπολέμηση Παρασίτων Ντάρβις είχε μόλις εγκαινιάσει ένα φιλόδοξο οικολογικό πρόγραμμα με στόχο την παρακολούθηση των απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της άγριας πανίδας. Ήταν ακόμη νωρίς, είχε δηλώσει ο Ντάρβις με μετριοπάθεια, ωστόσο πίστευε ότι το πρόγραμμα είχε τη δυνατότητα να σώσει αρκετά είδη από την επαπειλούμενη εξαφάνισή τους, συμπεριλαμβανομένου (όπως από καρδιάς ευχόταν) και του πορτοκαλόστερνου παπαγάλου, που ομολογούσε ότι ήταν το αγαπημένο του πτηνό.

Η Μίρα σκυθρώπιασε. Την ενοχλούσε, σχεδόν για λόγους αρχής, που κάποιος με την ηλικία, τη φυλή, το φύλο, τον πλούτο και τα συναφή προνόμια αυτού του ανθρώπου μπορούσε να χρησιμοποιεί τη δύναμή του –υποτίθεται– για καλό σκοπό, μπορούσε να έχει οικοδομήσει την επιχείρησή του –υποτίθεται– εκ του μηδενός, μπορούσε να χαρακτηρίζεται –υποτίθεται– από αυτό ακριβώς το είδος επαρχιώτικης αυθεντικότητας που η ίδια ζήλευε και επιδίωκε περισσότερο

1. Λαός ή φυλή στη γλώσσα των Μαορί και, κατ' επέκταση, Συνομοσπονδία Φυλών. (Όλες οι σημειώσεις είναι της μεταφράστριάς.)

2. Συνέλευση ή συμβούλιο Μαορί.

3. Συντομογραφία του δείκτη Standard & Poor's 500, που παρακολουθεί τη χρηματιστηριακή απόδοση πεντακοσίων από τις μεγαλύτερες εισηγμένες σε χρηματιστήρια των ΗΠΑ εταιρείες.

από καθετί άλλο. Ακόμα πιο ενοχλητικό ήταν το γεγονός ότι δεν είχε ακουστά τον πορτοκαλόστερνο παπαγάλο, τον οποίο τώρα αναζητούσε, παραμένοντας συνοφρυωμένη, σε ξεχωριστή καρτέλα. Όπως όλοι οι επαναστάτες που αρέσκονται να πλέκουν έναν μύθο γύρω από τον εαυτό τους, η Μίρα προτιμούσε τους εχθρούς από τους ανταγωνιστές και συχνά μετέτρεπε τους ανταγωνιστές της σε εχθρούς ώστε να τους περιφρονεί χωρίς ενδοιασμούς ως μυστικούς πράκτορες του κατεστημένου. Επειδή όμως δεν είχε επίγνωση αυτής της διαδικασίας, βίωνε απλώς ένα αόριστο αίσθημα ηθικής περιφρόνησης· επειδή δεν μπορούσε να απορρίψει τον Όουεν Ντάρβις, έλεγε στον εαυτό της ότι τον έβρισκε αντιπαθητικό.

Η φωτογραφία στον ιστότοπο της κυβέρνησης έδειχνε έναν καλοξυρισμένο άντρα μέσης ηλικίας, με ανοιχτό γιακά, πλατύ, αποφασιστικό στόμα, δυνατό σαγόκι και εύθυμη έκφραση· η λεζάντα από κάτω εξήρε την εφευρετικότητα, την ανθεκτικότητα και τον ανοιχτόμυαλο ρεαλισμό του, προβάλλοντάς τον ως το τέλειο δείγμα αυτού που οι Νεοζηλανδοί κολακεύονται να περιγράφουν ως εθνική τους ιδιοσυγκρασία. Στις συνεντεύξεις του ενσάρκωνε επιδέξια το στερεότυπο αυτό, απαντώντας στις ερωτήσεις με τρόπο πολύ ευθύ και ανεπιτήδευτο, και διαβεβαιώνοντας, όταν τον ρωτούσαν για τις πολιτικές του πεποιθήσεις, ότι δεν τον αφορούσαν τέτοια πράγματα. Η Μίρα δεν κατάφερε να βρει ούτε ένα άρθρο που να τον αποδοκιμάζει. Παρουσιαζόταν ως πατριώτης – με άλλα λόγια ως ένας σταθερός, αυτάρκης, ανυποχώρητα απλός και ανεπιτήδευτος άνθρωπος, δοτικός σε ό,τι τον ενθουσίαζε, παραδοσιακός στην καθημερινότητά του, εγγενώς καχύποπτος απέναντι σε κάθε εκδήλωση πολιτικού φανατισμού, αν και ανεκτικός, ενδεχομένως, απέναντι στον σποραδικό, ψυχαγωγικό εκκλησιασμό της συζύγου του.

Η σύζυγός του η Τζίλι –που σύντομα θα γινόταν η λαϊδή Ντάρβις– έμοιαζε λίγο με τη μητέρα της Μίρα: λεπτή και γε-

ροδεμένη, με ηλιοκαμένη επιδερμίδα και ασημένια μαλλιά, κουρεμένα αγορίστικα, με πλούσια φράντζα. Είχε ποζάρει για την τοπική εφημερίδα με το ένα χέρι γύρω από τη μέση του συζύγου της, το σώμα ελαφρά γεμμένο προς τα πίσω ώστε να τον κοιτάζει χαμογελώντας με θαυμασμό, και το άλλο χέρι ακουμπισμένο στο ευρύτερο στήθος του. «Ο Ιππότης είναι δικός μας» ήταν ο παραληρηματικός τίτλος, αν και ο δημοσιογράφος είχε φροντίσει να διευκρινίσει ότι η Τζίλ, και όχι ο μέλλων σερ Όουεν, ήταν πραγματικά γέννημα θρέμμα του Θόρνταϊκ: το αγρόκτημα ήταν το πατρικό της και το είχε κληρονομήσει μετά τον θάνατο του πατέρα της, πριν από πέντε χρόνια. Το ζήτημα ήταν ασήμαντο, αλλά ο Ντάρβις ήταν φανερό ότι γνώριζε τη χώρα του πολύ καλά για να το υποβαθμίσει. Διαβεβαίωνε σε όλους τους τόνους ότι το Θόρνταϊκ ήταν αναμφίβολα το καλύτερο μέρος όπου είχε ζήσει ποτέ: εκθειάζε τις πολλές αργίες και τις εποχές της συγκομιδής που τους ξανάφερναν εδώ, όλα αυτά τα χρόνια: δεν έκανε καμιά αναφορά στο σχέδιό τους να διαμερίσουν την έκταση και ομολογούσε, με κάποια θλίψη, ότι ο πατέρας της γυναίκας του σίγουρα τον είχε εξαπατήσει σε κάποιο βαθμό, αφού, παρά τις επίμοχθες προσπάθειές του, η φάρμα δεν ήταν δυνατό να θεωρηθεί πλήρως απαλλαγμένη από παράσιτα. Άλλωστε –είπε επαναφέροντας επιδέξια τη συνέντευξη στο ουσιαστικό θέμα της–, όταν δέχτηκε το τηλεφώνημα από το γραφείο του γενικού κυβερνήτη με το οποίο πληροφορήθηκε την επικείμενη αλλαγή της κοινωνικής του θέσης, βρισκόταν στα ψηλότερα μαντριά και πυροβολούσε κουνέλια.

«Μ' έκανε να αστοχήσω, που να πάρει» είπε στην εφημερίδα. «Το τηλέφωνο άρχισε να κουδουνίζει και αναπήδησα δυο μέτρα. Μου την έδωσε τόσο πολύ, που παραλίγο να μην απαντήσω».

«Και το λαγουδάκι τη γλίτωσε» πρόσθεσε η σύζυγός του.
«Οπότε μου χρωστάει ένα δολάριο».

«Η Βασίλισσα;»

«Η Βασίλισσα αυτοπροσώπως. Μου χρωστάει ένα δολάριο, ένα κουφάρι και ένα τομάρι».

Η Μίρα είχε βρει αυτό που έψαχνε. Το γόνατό της άρχισε να χοροπηδάει κάτω από το τραπέζι κι ένιωσε τον ενθουσιασμό να ανεβαίνει στο στήθος της. Επιστρέφοντας στον κυβερνητικό ιστότοπο, διάβασε ότι η τελετή αναγόρευσης του Όουεν Ντάρβις σε ιππότη θα λάμβανε χώρα στο κυβερνητικό μέγαρο του Ουέλλινγκτον σε τρεις εβδομάδες. Σημείωσε την ημερομηνία, έκλεισε το λάπτοπ της, πήρε το ποδηλατικό κράνος της και βγήκε από τη βιβλιοθήκη.

Πέντε λεπτά αργότερα, ο κίτρινος κύκλος με την ένδειξη «Μίρα» βγήκε στον δρόμο κι άρχισε να κινείται αργά προς τα βόρεια. Η Σέλλυ Νόουκς σμίχρυνε την κλίμακα του χάρτη ώσπου να εμφανιστεί στην άκρη της οθόνης ο δικός της κύκλος σ' ένα απαλά παλλόμενο μπλε, και παρακολούθησε τον κίτρινο δίσκο να προχωρεί ανεπαίσθητα προς τον μπλε επί τριάντα σχεδόν δευτερόλεπτα, προτού κλείσει το κινητό και το πετάξει απότομα και παιδιάστικα στον σωρό με τα άπλυτα στην άκρη του κρεβατιού της. Η Μίρα δε θα επέστρεφε στο σπίτι για μισή ώρα τουλάχιστον, αλλά ήδη η καρδιά της Σέλλυ χτυπούσε πιο γρήγορα και το δέρμα της στον λαιμό και στο στήθος της είχε γεμίσει κοκκινωπές κηλίδες. Σηκώθηκε βαριανασαίνοντας και της πέρασε απ' το μυαλό η ιδέα ότι σήμερα ίσως να μην ήταν η κατάλληλη μέρα για να θίξει το θέμα τελικά... αλλά τότε άκουσε τη φωνή της Μίρα στο κεφάλι της να της λέει ότι υπήρχε μια φωνή στο κεφάλι της και ότι αυτή η φωνή ήταν της μητέρας της.

Η μητέρα της Σέλλυ ήταν ένα από τα αγαπημένα θέματα συζήτησης στο Μπέριναμ Γουντ, καθώς είχε εκνευρίσει τη Μίρα από τις πρώτες κιόλας μέρες της γνωριμίας τους. Ο λόγος ήταν ότι αναφερόταν στη συλλογικότητα ως «χόμπι» και στην ενασχόληση της κόρης της με αυτήν ως «φάση». Η Μί-

ρα είχε προσβληθεί τόσο βαθιά από αυτές τις παρατηρήσεις και αισθανόταν πικραμένη για τόσο καιρό, ώστε η Σέλλυ είχε αρχίσει να φοβάται ότι κάτι δεν πήγαινε καλά με την ίδια, γιατί δεν είχε προσβληθεί καθόλου· και παρόλο που είχε αφιερώσει πάνω από τεσσεράμισι χρόνια στο Μπέρναμ Γουντ, δε θεωρούσε αυτό το γεγονός μομφή προς την έλλειψη εμπιστοσύνης της μητέρας της, γιατί αισθανόταν και η ίδια έκπληκτη, ίσως περισσότερο από τον καθέναν, που συνέχιζε να ασχολείται τόσο καιρό. Η Μίρα δεν μπορούσε να το καταλάβει. Δεν είχε καμιά τάση να υποτιμά τον εαυτό της και ήταν πεπεισμένη ότι η Σέλλυ είχε αποβάλει τη φυσική της αυτοπεποίθηση λόγω είτε εκφοβισμού είτε πλύσης εγκεφάλου· η ειρωνεία βέβαια –την οποία η Σέλλυ είχε αντιληφθεί πλήρως μόνο εκ των υστέρων– ήταν ότι η ήπια αυτοϋποτιμητική αίσθηση του χιούμορ ήταν στην πραγματικότητα ένα από τα στοιχεία που η Σέλλυ εκτιμούσε περισσότερο στον χαρακτήρα της και, για να λέμε την αλήθεια, ένα από τα πράγματα που εκτιμούσε περισσότερο στη μητέρα της.

Η κα Νόουκς ήταν σύμβουλος ανθρώπινου δυναμικού και πίστευε ότι ο παγκόσμιος πληθυσμός διακρινόταν σ' αυτούς που έχουν χάρισμα στις πωλήσεις και σ' αυτούς που έχουν χάρισμα στις υπηρεσίες· οι περισσότεροι άνθρωποι, αρεσκόταν να παρατηρεί, εργάζονταν σε δουλειές διαμετρικά αντίθετες προς τον τύπο τους, ενώ αν έριχναν μια ειλικρινή ματιά στον εαυτό τους και καταλάβαιναν σε ποια από τις δυο κατηγορίες ανήκαν, θα μπορούσαν να γλιτώσουν εμάς τους υπόλοιπους από πολλές φασαρίες και προβλήματα. Την πρώτη φορά που το άκουσε, η Μίρα έβαλε τα γέλια. Απαριθμώντας, με κάμποσο στόμφο, όλους τους τρόπους με τους οποίους οι πωλήσεις ήταν υπηρεσίες και όλους τους τρόπους με τους οποίους οι υπηρεσίες πωλούνταν, είχε απορρίψει το απόφθεγμα ως ανούσια νεοφιλελεύθερη αρλούμπα, προσθέτοντας, με απερίσκεπτη οξύδερκεια, ότι η κα Νόουκς φαινόταν να ανταγωνίζεται τα παιδιά της σε διάφορους τομείς,

αλλά κυρίως στο θέμα της ικανοποίησης από την εργασία, ένα προνόμιο που είχαν κερδίσει με πολύ κόπο οι γυναίκες της γενιάς της και το οποίο εκείνη ήταν μάλλον απρόθυμη να μοιραστεί.

Η Σέλλυ μπορούσε ν' ανακαλέσει τα λόγια της σχεδόν αυτολεξεί. Ήταν είκοσι ενός ετών και η Μίρα είκοσι τεσσάρων, και ποτέ στη ζωή της δεν είχε ακούσει κάποιον ενήλικα να ασκεί κριτική τόσο ανοιχτά και ήρεμα, χωρίς καμιά από τις συνήθεις μορφές συγκαταβατικότητας –την τελετουργική παραδοχή της πιθανής άγνοιας του ομιλητή– τον τελετουργικό σεβασμό προς όλες τις αντίθετες απόψεις– που σ' εκείνη ήταν τόσο βαθιά ριζωμένες ώστε ανέστελλαν τη σκέψη της τόσο βασανιστικά όσο και την ομιλία της. Είχε επιζητήσει τη φιλία της Μίρα με μια θέρμη που πλησίαζε επικίνδυνα το ερωτοχτύπημα, μεταμορφώνοντας τον εαυτό της –αν και δε θα το συνειδητοποιούσε παρά χρόνια αργότερα– σε μια τελειότερη εικόνα του ατόμου που η Μίρα τής είχε πει ότι ήταν: πιο αδαής, πιο καταπιεσμένη, σε συνεχή σύγκρουση με μια μητέρα της οποίας κάθε φράση και κάθε δήλωση, όπως είχε ανακαλύψει, ενσάρκωνε έναν εχθρό που δεν ήταν άλλος από το φάντασμα του ίδιου του ύστερου καπιταλισμού. Έχοντας αναλάβει, ουσιαστικά από τη γέννησή της, τον ρόλο του ειρηνοποιού της οικογένειας, και επαινούμενη σε όλη τη διάρκεια της εφηβείας της για το γεγονός ότι δεν είχε κοστίσει στους γονείς της ούτε ένα ξενύχτι, η Σέλλυ, από τότε που θυμόταν τον εαυτό της, ζούσε με τον διαρκή φόβο μήπως γίνει αντιπαθής – μια μοίρα ακόμη πιο τρομερή από το να είναι πράγματι αντιπαθής, διότι συμπεριλάμβανε όχι μόνο τις σχέσεις της με τους άλλους αλλά και την αντίληψη που είχε η ίδια για τον εαυτό της. Μόνο υπό την επιρροή της Μίρα έμαθε, αν όχι να ξεπερνάει αυτόν τον τρόπο, τουλάχιστον να ρίχνει το φταίξιμο άλλου.

Στράφηκε πάλι προς τον σωρό με τα άπλυτα και έλεγξε ξανά το τηλέφωνό της. Ο κίτρινος κύκλος είχε διασχίσει τη

λεωφόρο που αποτελούσε το σύνορο του κέντρου της πόλης και βρισκόταν στο ίδιο επίπεδο με μια σημαία που στον χάρτη της Σέλλυ είχε την ένδειξη ΕΡΓΟΤΑΞΙΟ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ. Επιβράδυνε καθώς πλησίαζε στη στροφή και έδειχνε σαν να ετοιμαζόταν να σταματήσει. «Πήγα ήδη» είπε δυνατά η Σέλλυ και, σαν να την άκουσε η Μίρα, ο κύκλος φάνηκε να αλλάζει γνώμη και συνέχισε, ανεβάζοντας και πάλι ταχύτητα. Η Σέλλυ ένιωσε μια έντονη ανησυχία. Έκλεισε την οθόνη για δεύτερη φορά κι έβαλε το κινητό στην πρίζα για να φορτίσει, καρφώνοντας το καλώδιο στην υποδοχή με περισσότερη δύναμη απ' όση χρειαζόταν, αποφασισμένη να μην το ξανακουμπήσει πριν γυρίσει σπίτι η Μίρα – ούτε καν αν το άκουγε να δονείται.

Όταν η Σέλλυ είχε δει για πρώτη φορά τη Μίρα να φυτεύει σπόρους στο χώμα, ταλαντευόταν ακόμα ανάμεσα σε ένα μεταπτυχιακό στη βιβλιοθηκονομία και στις τεχνολογίες πληροφορικής ή ένα μεταπτυχιακό στην παιδαγωγική δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Της έλειπαν μόνο δεκαπέντε μονάδες από τις τριακόσιες εξήντα που χρειαζόταν για να πάρει το πτυχίο της αγγλικής φιλολογίας με εξειδίκευση στη μυθοπλασία του εικοστού αιώνα, για το οποίο είχε επιβαρυνθεί με ένα δάνειο είκοσι τριών χιλιάδων δολαρίων, αλλά μέσα σε δυο εβδομάδες είχε εγκαταλείψει την τελευταία της εργασία, με τίτλο *Δημοφιλή εφηβικά μυθιστορήματα φαντασίας και η μεταφορά τους στον κινηματογράφο*, αμαυρώνοντας το ακαδημαϊκό ιστορικό της με τον πρώτο της βαθμό κάτω από τη βάση και καθιστώντας την προοπτική των δύο μεταπτυχιακών, προς το παρόν τουλάχιστον, απίθανη. Η μητέρα της δεν μπορούσε να καταλάβει τι είχε συμβεί και, παραβλέποντας το ίδιο της το απόφθεγμα, της συνταγογράφησε λίγους μήνες εργασίας στον άχαρο κόσμο του λιανικού εμπορίου για να επαναφέρει την κόρη της στον ίσιο δρόμο· ήταν αδύνατον να δεχτεί ότι το Μπέρναμ Γουντ μπορούσε να ικανοποιήσει αυτό που θεωρούσε ως φυσικό χάρισμα της

Σέλλυ στην παροχή υπηρεσιών, καθώς δεν μπορούσε να διακρίνει ποιον ανώτερο σκοπό θα μπορούσε να εξυπηρετήσει ένα ξεκάθαρα παράνομο σχέδιο καταπάτησης και βοτανολογικού βανδαλισμού. Ή τουλάχιστον έτσι φανταζόταν ότι πίστευε. Στο Μπέρναμ Γουντ ο όρος «η μαμά της Σέλλυ» είχε γίνει ένα είδος συντομογραφίας για να αναφέρεται κανείς στα πολλά κακά της γενιάς των μπέιμπι μπούμερ, μια κατάπτυστη συνομοταξία άπληστων πλιατσικολόγων από την οποία οι γονείς της Μίρα, οι οποίοι είχαν πρόσφατα χωρίσει, έμοιαζαν πάντα, μυστηριωδώς, να εξαιρούνται.

(Ούτε ο μπαμπάς της Σέλλυ ενδιέφερε τη Μίρα ως αντίπαλος. Ήταν ένας χρηματομεσίτης με ευερέθιστο χαρακτήρα, συνεχώς «μαινόμενος», κατά την οικογενειακή ορολογία – μια κατάσταση που ενθαρρυνόταν ανοιχτά, όπως είχε επισημάνει η Μίρα, από τη σύζυγό του, η οποία μάλιστα αφιέρωνε ένα ασυνήθιστα μεγάλο μέρος της καθημερινής συζήτησης στο να υπενθυμίζει στον σύζυγό της τα πολλά είδη ανθρώπων στον κόσμο που ο ίδιος απεχθανόταν. Το γεγονός ότι ο κατάλογος αυτός – που συμπεριλάμβανε χορτοφάγους, νωθρούς περιπατητές, πολυλογάδες, μητέρες που θήλαζαν δημόσια, άτομα απροσδιορίστου φύλου, καλλιτέχνες του δρόμου, κακούς οδηγούς και τους ατημέλητους– κάλυπτε με τον έναν ή τον άλλο τρόπο το σύνολο των μελών του Μπέρναμ Γουντ, η Μίρα δεν έδειχνε να το βρίσκει προσβλητικό. Έβλεπε τον πατέρα της Σέλλυ ως ένα κατασκευάσμα της συζύγου του, όχι έναν αυτόνομο ενήλικα αλλά ένα άτυχο πιόνι που είχε σχεδιαστεί από την κα Νόουκς με μοναδικό σκοπό να αναδεικνύει περισσότερο τη δική της ζωντάνια, τη δική της συναρπαστική προσωπικότητα – μια ξεκάθαρα ναρκισσιστική άσκηση της οποίας τη γοητεία δεν μπορούσε να διακρίνει, έστω και αμυδρά, η Μίρα.)

Μόνο μετά από αρκετά χρόνια σκέφτηκε η Σέλλυ να εντάξει τις μακρές και διεισδυτικές συζητήσεις των πρώτων μηνών της φιλίας τους στο πλαίσιο του χωρισμού των γονιών

της Μίρα, ο οποίος χρονολογούνταν, όπως τελικά έμαθε, από το πρωινό της πρώτης συνάντησης των δυο τους. Από τα λίγα που της είχε πει η Μίρα περιγράφοντας τη σκηνή –είχε διαδραματιστεί στη διάρκεια του πρωινού: ο πατέρας της στεκόταν πίσω από την καρέκλα της μητέρας της και της μάλαζε τρυφερά τους ώμους, καθώς εκείνη ανακοίνωνε τα νέα– φαινόταν ότι οι γονείς της είχαν καταλήξει στην απόφασή τους εξαιρετικά φιλικά, σε κλίμα αμοιβαιότητας, έχοντας τόσο ευτυχισμένες αναμνήσεις από τα υπέροχα χρόνια που είχαν περάσει μαζί και τόσο αισιόδοξη βεβαιότητα για τις συναρπαστικές δυνατότητες που ξετυλίγονταν μπροστά τους, ώστε καθίστατο εντελώς περιττή κάθε περαιτέρω συζήτηση είτε για το νόημα της επιλογής τους είτε για τις πιθανές συνέπειές της για κάθε εμπλεκόμενο. Η Μίρα μπορούσε να μιλάει ατελείωτα για τις σχέσεις των άλλων –ομολογούσε απροκάλυπτα ότι δεν της άρεσε τίποτα περισσότερο–, όταν όμως αναφερόταν στα δικά της, το έκανε πάντα μ' έναν τόνο ζωηρής, μισοεκνευρισμένης σάτιρας που έδινε την εντύπωση ότι είχε εξαντλήσει το θέμα από καιρό και δεν ένιωθε καμιά διάθεση να το αναβιώσει. Τους πρώτους μήνες της φιλίας τους, η Σέλλυ γνώριζε μόνο ότι οι γονείς της Μίρα ήταν πρώην χίπηδες, υποψήφιοι και οι δυο στην εκλογική τους περιφέρεια –η μητέρα της με τους Πράσινους, ο πατέρας της με τους Εργατικούς– αλλά είχαν συμμετάσχει στις εκλογές χωρίς επιτυχία και ότι η μητέρα της Μίρα είχε έναν γιο από προηγούμενη σχέση, τον ετεροθαλή αδελφό της Μίρα, τον Ρούφους, κιθαρίστα σε περιοδεύον ροκ συγκρότημα, τον οποίο ο πατέρας της Μίρα προφανώς λάτρευε. Έμοιαζαν υπέροχοι, προοδευτικοί, κυριολεκτικά πεφωτισμένοι, και το γεγονός ότι η Μίρα τούς έβλεπε μόνο σποραδικά η Σέλλυ το είχε εκλάβει ως μια ακόμα απόδειξη ψυχολογικής ωριμότητας, ένα χαρακτηριστικό που η Μίρα θεωρούσε ανεπαρκές σε όλους τους άλλους. Άρχισε να ντρέπεται που η δική της οικογένεια συγκεντρωνόταν κάθε εβδομάδα για το πα-

ραδοσιακό κυριακάτικο γεύμα, στη διάρκεια του οποίου η συζήτηση επικεντρωνόταν μονίμως στον σκύλο και απευθυνόταν σ' αυτόν, και ντρεπόταν ακόμα περισσότερο κάθε φορά που η Μίρα ζητούσε να έρθει μαζί της. Η Μίρα συμπεριφερόταν πάντα ευγενικά στο τραπέζι· συμμετείχε στο σερβίρισμα, επαινούσε τη μαγειρική και βοηθούσε στο πλύσιμο των πιάτων· σπάνια ανέφερε το Μπέρναμ Γουντ παρά μόνο για να αφηγηθεί το ένα ή το άλλο παράδοξο –πάντα ανεκτό στο πλαίσιο μιας οικογένειας– με το χιουμοριστικό και εμπιστευτικό ύφος που έπαιρνε πάντα όταν μιλούσε σε ενήλικες. Αλλά για τη Σέλλυ αυτές οι συναντήσεις ήταν ανυπόφορες, κάθε λεπτομέρεια ένας ανελέητος καθρέφτης που αντανακλούσε τη μετριότητα της οικογένειάς της, κάθε λέξη μια επαίσχυντη βεβήλωση των βαθιά ριζωμένων πεποιθήσεων της Μίρα. Ήταν ακόμη πολύ συνεπαρμένη από τη Μίρα για να την υποπτεύεται για ένα συναίσθημα τόσο κοινότοπο όσο η μοναξιά ή τόσο ρηχό όσο ο φθόνος· άλλωστε την ανακούφιζε όταν, στον δρόμο προς το σπίτι, επανέρχονταν στο κεντρικό θέμα της φιλίας τους απαριθμώντας, για μια ακόμα φορά, από πόσες απόψεις –και ήταν πολλές– χρειαζόταν αναμόρφωση η μητέρα της Σέλλυ.

Αν η κα Νόουκς γνώριζε πόσο ανελέητα την ξεψάχνιζαν, τότε διέθετε περισσότερο σθένος απ' όσο είχαν ποτέ διαγνώσει η Μίρα ή η κόρη της, αφού, παρά την αρχική αντίστασή της στην αιφνίδια αλλαγή πορείας της Σέλλυ και παρότι συχνά τη βομβάρδιζε με αγγελίες για κενές θέσεις εργασίας «για να σου δώσω μια ιδέα για το τι υπάρχει εκεί έξω», η κα Νόουκς είχε πραγματικά συμφιλιωθεί με την ιδέα του Μπέρναμ Γουντ· στην πραγματικότητα –κάτι που έπρεπε να παραδεχτεί, όσο και να της κακοφαινόταν, η Σέλλυ– όταν η μητέρα της αναφερόταν τώρα στην κολεκτίβα, το έκανε με γνήσια περηφάνια και θαυμασμό. Η πολιτική πανωλεθρία του 2016 είχε σαρώσει το παλιό και είχε δημιουργήσει μια νέα διάθεση σεβασμού προς το ριζοσπαστικά απρόβλε-

πτο. Σε όλο τον κόσμο οι αναλυτές είχαν ταπεινωθεί και οι ειδικοί είχαν καταβαραθρωθεί: τη θέση τους είχαν πάρει οι ανατροπείς, οι ιμπεριαλιστές της τεχνολογίας, οι χιλιαστές των μεταδεδομένων και όσοι υποδαύλιζαν το λαϊκό συναίσθημα, έχοντας καταφέρει, σχεδόν ανεπαίσθητα και ως εκ τούτου απροσδόκητα, να κατασκευάσουν το αυθεντικό, το πιο ισχυρό σήμα κατατεθέν στον κόσμο. Ένα νέο λεξιλόγιο είχε τεθεί σε ισχύ: το Μπέρναμ Γουντ ήταν τώρα μια σταρτάπ, μια νεοφυής επιχείρηση, υψηλό επίτευγμα «δημιουργικών μυαλών»: ήταν οργανικό, ήταν ντόπιο: ήταν λίγο σαν την Uber, λίγο σαν την Airbnb. Σ' αυτό το νέο, μονίμως ασταθές και ταραγμένο κλίμα, η αποστασία της Σέλλυ από τη συμβατική οικονομία είχε αποκτήσει, το ήξερε, ένα είδος αναδρομικής γενναιότητας: ακόμα και η Μίρα –η επαναστάτρια, ανεξάρτητη Μίρα– έμοιαζε ξαφνικά να ανήκει ακριβώς στο είδος της μοδάτης, μεγαλόστομης αποστάτριας που θα μπορούσε κανείς να φανταστεί να προσλαμβάνεται από την κυβέρνηση ως σύμβουλος μυστικών επιχειρήσεων: εκείνης που θα έγραφε εμπρηστικά άρθρα σε ιστολόγια και επιφυλλίδες σε εφημερίδες με τα οποία θα υπερασπιζόταν ανορθόδοξες απόψεις και θα αμφισβητούσε το δικαίωμα στην ελευθερία του λόγου. Η αγωνιστικότητα είχε χάσει το νεανικό, ανώριμο πρόσωπό της: είχε γίνει επείγουσα και πάλι, δίκαιη και πάλι, αναγκαία και πάλι. Μια αύρα προφητείας διαπερνούσε τώρα το Μπέρναμ Γουντ.

Και η Σέλλυ ήθελε να φύγει. Να ξεφύγει από την ομάδα: από την ασφυκτική ηθικολογία: από το υποκριτικό συντροφικό συναίσθημα: από τη συνεχή υποχρεωτική λιτότητα: από τον οικονομικό κίνδυνο: να φύγει από το διαμέρισμα, από τη σχέση της με τη Μίρα, η οποία δεν ήταν ερωτική υπό οποιαδήποτε σαρκική έννοια, αλλά η οποία είχε φτάσει να γίνει αποκλειστική και ιδιοκτησιακή: και πάνω απ' όλα να απομακρυνθεί από τον ρόλο της ως λογικής, αξιόπιστης, προβλέψιμης βοηθού, που ποτέ δεν ήταν τόσο εξεγερμένη όσο η

Μίρα, τόσο ελεύθερα σκεπτόμενη, τόσο γενναία – ακόμα και όταν ενεργούσαν από κοινού. Ήθελε να φύγει, με μια συναισθηματική ένταση τόσο ξαφνική και απόλυτη όσο και όταν είχε καταλάβει για πρώτη φορά ότι ήθελε να προσχωρήσει στην κολεκτίβα, και όταν προσπάθησε να διερευνήσει αυτήν την τάση, διαπίστωσε ότι δεν μπορούσε να εξηγήσει τον λόγο της απογοήτευσής της με μεγαλύτερη σαφήνεια απ' ό,τι μπορούσε να εξηγήσει τι την είχε προσελκύσει εξ αρχής τόσο έντονα στο Μπέρναμ Γουντ. Αλλά και κάτι περισσότερο: διαπίστωσε ότι δεν ήθελε να το εξηγήσει, δεν ήθελε να το κατανοήσει, δεν ήθελε να υποβάλει σε έλεγχο αυτήν τρομερή, υπόγεια βεβαιότητα πως, ό,τι κι αν έκανε, ό,τι κι αν έλεγε, όπως κι αν ενεργούσε, όποια ζωή κι αν επέλεγε, θα ήταν πάντα λάθος – πάντα κακοπροαίρετη, απροετοίμαστη, ελλιπής. Σε ένα βαθύ, σκοτεινό, επαίσχυντο επίπεδο της συνείδησής της η Σέλλυ γνώριζε ότι οι δραστικές αλλαγές πορείας στη ζωή της – οι φάσεις της, που λένε, μια λέξη που μετά βδελυγμίας αποδοκίμαζε η Μίρα – δεν οφείλονταν σε κάποια ξαφνική αποσαφήνιση οράματος ή κλίσης, αλλά σ' αυτήν την αποπνικτική και πανταχού παρούσα αίσθηση τρόμου. Είχε προσπαθήσει να την ξορκίσει με την ένταξή της στο Μπέρναμ Γουντ και προσπαθούσε να της ξεφύγει και τώρα, αλλά δε θα κατάφερνε ποτέ να της ξεφύγει, επειδή δεν μπορούσε να νιώσει τη διαφορά, δεν μπορούσε να κατανοήσει πόσο διαφορετικό είναι να τρέχεις προς κάτι από το να τρέχεις μακριά του.

Το τηλέφωνό της δονήθηκε κι έριξε μια ματιά για να διαβάσει την ειδοποίηση που είχε φωτίσει την οθόνη, τεντώνοντας τον λαιμό της αλλά χωρίς να κινηθεί ώστε να μην αθετήσει την υπόσχεσή της να μην το αγγίξει. Το μήνυμα ήταν ένα διαφημιστικό μέιλ από ένα ξενοδοχείο στο λόμπι του οποίου είχε μπει κάποτε για να συνδεθεί με το wifi του. Τελευταία ευκαιρία για εκπτώσεις! έγραφε η κεφαλίδα του μηνύματος. Η καρδιά της Σέλλυ είχε πάλι ανεβάσει παλμούς.

Καταπτοημένη, έφερε το χέρι στον λαιμό της για να κατευνάσει την ταχυπαλμία της κι έμεινε να κοιτάζει τη συσκευή ώσπου η οθόνη σκοτεινίασε και αντικαταστάθηκε από ένα σύνολο λιπαρών ραβδώσεων και δακτυλικών αποτυπωμάτων που φανέρωναν όλα τα σημεία όπου είχε σκρολάρει, είχε πατήσει, είχε κάνει like, είχε αποθηκεύσει, είχε μεγεθύνει ή σμικρύνει, είχε προωθήσει, είχε πετάξει στον κάδο απορριμμάτων, είχε αποστείλει.

Το να χωρίσεις με μια φίλη ήταν έτσι κι αλλιώς δύσκολο, ωστόσο με τη Μίρα μοιράζονταν πολύ περισσότερο και είχαν δεσμευτεί πολύ περισσότερο απ' ότι συμβαίνει σε μια κοινή φίλια: και μολονότι η Σέλλυ είχε προσπαθήσει να πείσει τον εαυτό της ότι δεν επιθυμούσε τίποτα εξωτικό ή εξαιρετικό παρά μονάχα ένα ανεξάρτητο εισόδημα, μια ευκαιρία για αυτοπραγμάτωση και μια αλλαγή σκηνικού, γνώριζε – αρρωσταίνοντας και μόνο που το παραδεχόταν – ότι το Μπέρναμ Γουντ πιθανότατα δε θα επιβίωνε χωρίς εκείνη. Μετά από πέντε χρόνια λειτουργίας, η κολεκτίβα δεν είχε προσεγγίσει ούτε στο ελάχιστο την αυτάρχεια που τα μέλη της αποκαλούσαν χαριτολογώντας «άσπρη μέρα»: χωρίς τη συμβολή της αυτό το όνειρο θα απομακρυνόταν ακόμα περισσότερο. Η Μίρα θα υποχρεωνόταν να αναλάβει τα λογιστικά και τον προγραμματισμό, τομείς στους οποίους ήταν σχεδόν κωμικά ανεπαρκής. Θα έπρεπε να βρει άλλη συγκατοικο και, ενδεχομένως, άλλο διαμέρισμα. Θα έπρεπε να εκπαιδεύσει την αντικαταστάτρια της Σέλλυ, όχι μόνο για μήνες αλλά για χρόνια, γιατί κάθε εποχή παρουσίαζε τις μοναδικές της προκλήσεις και ευκαιρίες και κάθε καλλιέργεια συμπεριφερόταν με διαφορετικό τρόπο – και όλα αυτά, σκεφτόταν η Σέλλυ με αηδιασμένη οργή απέναντι στον εαυτό της, όλα αυτά θα απαιτούσαν χρόνο που η Μίρα δεν μπορούσε να διαθέσει. Το πρόγραμμα αναγκαστικά θα περιοριζόταν ως προς την κλίμακα, τα μέλη θα έχαναν το ενδιαφέρον τους και θα παραιτούνταν και οι φιλοδοξίες της Μί-